

Expertní posouzení hodnot území

Na základě starost obce Měšice jsem byl požádán o expertní posouzení hodnot území a reakci na neprohlášení tří objektů bažantnic ze dne 21. 1. 2019 č. j. MK 2686/2019 OPP, sp. zn. MK-S 14550/2017 OPP

Historická východiska: z běžně dostupných historických podkladů (stabilní katastr, vojenská mapování, letecké snímky) je zřejmé, že objekty všech tří bažantnic se vyvíjely souběžně s areálem zámku a jsou tradiční výbavou pozdně barokních komplexů. V historickém kontextu je bažantnicí označována plocha věnovaná obecně pro chov zvěře. V případě Měšic je jednoznačně patrné, že plochy jsou v jinak bezlesém okolním prostředí založené za účelem chovu zvěře a jejím opuštěním v místě zůstal porost stromů, který byl lesními taxátory zařazen do kategorie hospodářský les. V kontextu okolní krajiny a historického vývoje se jednoznačně nejedná o „pouhý“ hospodářský les určený pro produkci dřevní hmoty, ale les s výraznými mimo produkčními funkcemi. Je přirozené, že obec se zajímá o životní prostor a chce maximálně ochránit porost stromů, který vytváří několik set let kolorit místa. Společenská, ekologická, historická a estetická hodnota jednotlivých stromů v porostech bažantnic je výrazně větší než běžná dřevní hmota z hospodářského lesa. Z tohoto důvodu by se mělo na les pohlížet jako na jinou kategorii než hospodářský a tomu přizpůsobit management péče. To znamená, že by hospodářská činnost by měla být vykonávána jinými postupy než je holoseč, například výběrovým kácením. Management hospodářské činnosti by měl být nastaven tak, aby se les mohl uživit jako soběstačná plocha. Rozšířením památkové ochrany na bažantnice by bylo podnětem k převedení lesu z hospodářského na les zvláštního určení, který je pro stávající objekt vhodnější než na produkci zaměřený hospodářský les. Les zvláštního určení má nastavení péče volnější a umožnil by akcentovat výraznou kulturní a rekreační funkci. Toto by však nemělo být překážkou k získávání finančních prostředků pro péči řádného hospodáře o porosty stromů v bažantnicích.

Pro současnou vyhlášenou památku areálu zámku by bylo jistě vhodné její rozšíření o plochy historických bažantnic, aby se uchránila jedinečnost historického vývoje urbanistického komplexu jako celku. Památkovou hodnotou komplexu jsou podstatné především vzrostlé stromy v lesních porostech, které historicky jednoznačně vymezují prostor urbanistického útvaru a ovlivnily i vývoj obce.

V textu odůvodnění je řada nepřesností například:

- str 13 - "Letecký měřičský snímek z roku 1949 zachycuje u Malé bažantnice zmenšení její plochy cca o 1/3, v důsledku zástavby v jižní části." - nepřesné, jde o 19% území dle měření na mapy.cz (2,3 ha z celkových 11,8 ha).
- str 13 - "Rovněž je patrná rozsáhlá změna u Velké bažantnice, kde téměř v celé jižní části zanikl lesní porost a je zde viditelná louka - pole." - nutno dodat, že na větší části zmiňovaného území se i předtím nacházela honitební louka viz např mapa stabilního katastru 1842 nebo III.vojenské mapování z roku 1880.
- str 27 - "Dále se věnuje urbanistické kompozici zámku a jeho okolí. Předmětem tohoto řízení je však posouzení a zhodnocení současných památkových hodnot pozemků, na nichž se nacházejí bývalé bažantnice" - V podnětu je jako zdůvodnění potřeby památkové ochrany uvedeno, že "[bažantnice] Je součástí rozsáhlé osově symetrické barokní krajinné kompozice". V tomto smyslu se

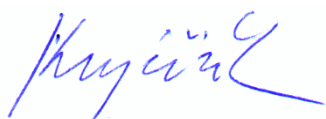
vyjadřuje i posudek a v rozhodnutí je tedy nesprávně konstatováno, že se nevyjadřuje k podstatě návrhu, když to, že bažantnice tvoří nedílnou součást celého zámeckého areálu je samotnou podstatou návrhu na památkovou ochranu. Dále z návrhu podaného Národním památkovým ústavem vyplývá, že v návrhu jde o rozšíření kulturní památky o zmíněný soubor bažantnic. Nelze tedy posuzovat jejich památkovou hodnotu soliterně, ale jedině v celku s již památkově chráněným areálem.

- str 29 - "došlo k jejich výrazné proměně. Jak vyplývá ze všech shromážděných stanovisek (zejména Krajského úřadu Středočeského kraje, účastníků řízení, ale i Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště středních Čech v Praze), v průběhu 20. století zanikla prvotní funkce všech tří měšických bažantnic spočívající v chovu a následném lovu bažantů a jejich plochy se postupně proměnily na přírodně-krajinářský a lesní celek a dnes plní funkci lesa." Vyjádření majitelů by v případě památkových hodnot, by se mělo stavět na úroveň odborných organizací. To, že ze všech stanovisek vyplývá, že došlo k výrazné proměně jednoduše není pravda. Ve vyjádření NPU ani ORP Brandys nic takového není zmiňováno.

- Str 30 - "Ve všech bývalých bažantnicích došlo i k zásadním proměnám historické cestní sítě". Tohle je v přímém rozporu s tím co konstatuje posudek Mgr. Tůmy z NPU Plzeň.

Těchto připomínek a nepřesností, vzhledem k rozsahu podkladů a vyjádření by se dalo najít při pozorném čtení jistě více a mohla by se sehrát velká slovní bitva, ale podstata je jiná.

Pozdně barokní komplex zámku a na něj navazující bažantnice je v jinak bezlesé krajině v okolí Prahy unikátní výtvar člověka, který je pro svoji hodnotu hoden ochrany i památkové , nejen vyplývající z lesního zákona. Lesní zákon ochraňuje zájmy lesa, ale neakcentuje v případě dochovaných bažantnic, převažující historickou, urbanistickou a rekreační funkci. Z tohoto hlediska považují návrh na rozšíření ochrany o bažantnice relevantní a vyzývám ministerstvo kultury k prohlášení za kulturní památku, jedině tak lze kontinuálně ochránit hodnoty území. Je také nutné nastavení jiného režimu péče, který by byl méně invazivní než jsou holoseče.

Vypracoval Doc. Ing. Přemysl Krejčířík, Ph.D. – autorizovaný krajinářský architekt, člen mezinárodní odborné organizace ICOMOS, věnující se ochraně památek, specialista na obnovu památek krajinářské architektury a zahradního umění. Oceněn evropskou cenou za obnovu památek Grand Prix Europa Nostra.

Datum: 5.2.2019